

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendium Summae seu Manualis Doct. Navarri

**Ávila, Esteban de
Azpilcueta, Martín de**

Lvgdvni, 1609

Vsura III. quoad mutuum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41656

animo magis mutuandi quam emendi, usurarium est. num. 247.

V S V R A III.

Quoad mutuum.

A Mutuum verum solum reperitur in rebus, quæ usu consumuntur, & consistunt in numero, pondere, & mensura: Palliatum verò in aliis etiam rebus & contractibus. cap. 17. num. 206.

Intentio principalis lucrandi ex mutuo sufficit ad constituendam usuram, etiam sine pacto expresso, vel tacito, non tamen intentio minus principalis. num. 209. Unde peccat, qui mutuat ob lucrum conventum expressè, vel tacite, aut principaliter speratum. num. 214.

B Non est usura sperare secundario vel principaliter lucrum amicitia, & gratitudinis ex mutuo. num. 209.

Qui postquam mutuavit principaliter propter lucrum mutat intentionem in intentionem minus principalem, si gratis datum accipiat, non est usura. ibidem.

C Non sunt usurarii omnes qui mutuant cum spe lucri, sine qua non mutuarent. ibid.
Qui bona fide accipit aliquid à mutuario,

rario, credens dari gratis, non peccat: quòd si postea intelligat non gratis dari, tenetur restituere. ibidem.

Quamuis mutuator liberaliter mutauerit, non potest accipere à mutuatario lucrum, quod dat coactus.

Ex qualitate autem rei datæ, & personæ dantis, & ex aliis circumstantiis iudicandum est, quando mutuatarius dat gratis lucrum. ibidem.

Quando præcessit pactum, non censetur dari gratis, quamuis magnates dicant in litteris se gratis dare. num. 244. §. 99. vel 104.

Qui mutuatur, ut mutuatarius soluat debitum, non est usurarius. nec est usura accipere aliquid ob iustam mercedem sui laboris, vel famuli, numerandi magnam summam pecuniæ, vel pro sumptu & labore mittendi pecuniam mutuatam longè absenti.

Usura est permutare, locare, vel vendere minoris iusto pretio, ob anticipatam solutionem debitorum, vel maioris ob dilatam. num. 210.

Usurarij sunt, qui agros suos plus iusto pretio rigido locant propter dilatam solutionem suorum debitorum, vel propter mutuacionem tritici ad serendum, & vi-

et is, aut pecuniæ ad alia necessaria. ibidem. Idem de his qui suos redditus quàm maximo possunt pretio locant, in auctiõibus publicis, propter dilatas solutiones. ibidem.

Certum est apud omnes interesse damni emergentis & lucri cessantis, ex mutuo proueniẽs peti posse in tribus casibus. I. Quando præcessit mora in soluendo. II. Quando mutuum extortũ est per vim. III. Quando à principio conuenit de soluendo damno. quibus casibus licet pacisci etiã à principio de certo, & determinato lucro ultra sortem: quod tamen iam non habet locum in materia cambiorum post Extrauagantem Pij V. num. 212. & num. 183. lit. M. in explicatione eiusdem extrauagantis. not. 4. & in Nou. num. 301.

F Præterea licitum est in mutuo sponte facto recipere aliquid ultra sortem, ob interesse lucri cessantis, etiam ante moram, vel culpam, concurrentibus tamen nouem conditionibus, quæ tamen non sunt omnes necessariae. I. Quod hic lucrandi modus non tantũ sibi placeat, quantum negotiationis; sed hæc non est tam necessaria: nam iustum & iniustum, non in bonitate vel malitia animorum consistit, sed in rerum externarum aequalitate, vel inæqualitate.

Vnde

Vnde etiam nihil refert, an mutuans sit rogatus, & quaesitus à mutuuario, an vltro mutuuet, dummodò seruetur id quod ad iustitiam commutativam pertinet. II. Quòd interesse sit verum: & hæc est necessaria.

III. Quòd mutuatio, vel non solutio sit causa cessationis lucri: sed talis non est, quando mutuans pecuniam habet aliam qua negotietur: quæ limitatio non procedit si aliam pecuniam destinasset ad alios fines, veluti ad fortuitas necessitates, neque negotiationi committere vellet, quod prudentiæ est. III. Quòd non sit assuetus dandis usuris: quoniam ex tali consuetudine præsumeretur voluntas exercendi usuram: sed hæc conditio non procedit in foro conscientiæ, in quo veritas prævalet præsumptioni.

V. Quòd non recipiat interesse priusquam constet, quod verisimiliter lucratus fuisset, quod etiam in materia Cambiorum statutum est à Pio V.

VI. Quòd mutuarius non egeat extreme: sed hæc non videtur necessaria. Quia non tenetur ex præcepto subuenire illi gratis: imò satisfacit mutuando, vt, cum poterit, soluat, & mutuare sine interesse, esset donare.

VII. Quòd mutuans, ob hoc non incurrat infamiam usurarij apud simplices, ignorant

rantes qualitatem aliàs bonam huius contractus. Hæc non ad vsuram, & restitutionem evitandam necessaria est. Sed ad evitandum peccatum scandali adiungitur.

M VIII. Quòd causa principalis mutandi sit subsidium necessitatis, vitæ, salutis, honoris, aut bonorum proximi, quæ conditio magis est honesta, quàm necessaria.

N IX. Quòd non capiat, neque paciscatur totum interesse, quod verisimiliter expectatur, sed solum tantum quantum valet illa verisimilis expectatio: atque ideo qui cogitur soluere pœnam, vel interesse creditori suo, eo quòd mutuatarius suus non soluit ei mutuum statò die, licitè potest (non ratione mutui, sed interesse damni emergentis, etiam si promissio de soluendo tali damno non præcesserit) recipere illud, quod sic soluit, & etiam compensationem damni accepti, ob venditionem rerum suarum minoris quàm valerent, aut emptionem tritici & vini cariori pretio, eo quòd statò die debitum ei non soluit. non possunt tamen quicquã capere iusta ratione interesse lucricessantis ij, qui nolunt, vel nō possunt negotiari, nec res frugiferas emere, & mutuant ad interesse. neque illi mercatores, qui certa pecuniæ summa negotiantur, & non maiori, & aliam, quam habent, ad interesse mutuât.
neque

neque qui multas pecunias in mundinas important, & emptis mercibus suo proposito sufficientibus, reliquas pro interesse mutuāt, quia omnes isti nullum interesse verum pretendere possunt. num. 212.

Qui mutuauit triticum paratum ad seminandum, potest aliquid recipere ratione lucri cessantis. num. 211. O

Licitum est vni Hispano dare alteri Romæ centum scuta pro centum soluendis ab eodem in Hispania cum aliquo augmento, non quidem per viam interesse lucri cessantis, si non habebat illa destinata ad mercandum vel ad emendum aliquid frugiferum. nec per viam emptionis, & commutationis rei, presentis cum re absente, si ille nec formaliter, nec virtualiter habet illa in Hispania: sed potest per viam emptionis & commutationis rei presentis cum absente, si alter habet vere & formaliter illa scuta (quæ vendit) in Hispania, aut virtualiter in redditibus beneficij, vel aliorum bonorum, vel crediti boni & probabilis. Quia ratione absentia valent minus scuta absentia, & ratione valoris, quia plus valent Romæ centum scuta quam totidem in Hispania. Est etiam licitum per viam mutui, præsupposito quod eadem pecunia P

Fff 4   valet

valet hic plusquam ibi, imò licet non vale-
ret plus data facultate mutuatario soluendi
in vrbe, aut si malit in partibus cum cambio,
quo tractatio illorum in vrbem constabit:
quoniam in hoc casu nihil videtur capi vl-
tra sortem, nisi ad summum interesse da-
mni emergentis, præsertim si qui dat, eget
illis, vel putatur eis opus habiturus in vr-
be. non tamen hoc erit licitum vt ob solam
dilationem, aut solum ratione mutui acci-
peret interesse lucri, maximè si eadem pe-
cunia valeret minùs Romæ quàm alibi. nu.
283. lit. n. conclusione 7. in Nouo num.
301. not. 6. Mutuans centum ducatos in
Noua Hispania, non potest capere totidem
in veteri Hispania, & mutuans in veteri po-
test amplius recipere in Noua. num. 283. lit.
R. & in Nouo num. 295.

R Peccat qui mutuat posita pœna, nisi in-
tra diem statutum soluerit, quem iam à
principio credebat non posse soluere ad eam
diem: idem si pœnam exigit ab eo, qui sine
culpa non soluit per impotentiam. idem si
soluta parte debiti totam exigit pœnam,
saltem quando obligatio est diuisibilis, non
tamen peccat si posuit pœnam, vt soluat ti-
more incurrendi eam. num. 215.

Vsura est mutuare rem cum pacto, vt
reddatur, quando probabiliter creditur plus
vali

valitura, secus si esset dubium, vel ipse seruaturus esset in illud tempus, & non tollit debitori libertatem soluendi ante illud tempus. num. 219.

Non est vsura mutuare res vno mense, & vsque ad alium: in quo verisimiliter plus valebit, vt reddatur æquè bonum in illo, vel ante illum. num. 239. §. 45.

Vsura est mutuare cum pacto vt molat in suo molendino, vel emat in sua taberna, vel laboret in suo prædio, & debet satisfacere hanc obligationem iudicio boni viri. num. 220.

Vsura est mutuare cum pacto, vt sibi vendatur triticum vel aliquid aliud etiam iusto pretio, vel mutuare cum pacto assicurationis: secus si mutuarius liberè voluit assicurare. tunc enim licitè potest pacisci de pretio assicurationis. num. 221. Et per hoc explicatur caput finale de vsuris. damnat enim assicurationem in mutuo propter presumptionem, quia scilicet præsumit, vel quòd mutuarius fingebat se traiecturum pecuniam per loca periculosa, cum tamen non ita esset, vel quòd mutuans cogit mutuarium vt assuret mutuum, cum tamen non haberet animum assicurandi. numero 284.

Vsura nautica sunt prohibita quoad fo-

FFF § rum

rum exterius, si ob mutuum pecuniæ numerata accipiantur: & etiam quoad interius, si accipiantur pro mutuacione: secus si propter solam securitatem. num. 283. lit. A. & in Nou. num. 285.

Vsura est mutuare alicui pecuniam traiciendam per loca periculosa, eo pacto vt mutuarius faciat eam assecurari à mutuante accepto aliquo pretio: secus si mutuarius sponte vellet eam assecurare cum mutuante. ibidem.

Vsura est mutuare cum pacto, vt si mutuarius intra certum tempus moreretur, liber esset, & si viueret duplum redderet. & mutuare magnari cum pacto vt conferat sibi aliquod officium æstimabile pretio. verū est quod non tenetur restituere id, quod tali officio lucratur. num. 222.

V Mutuantes sub vsuris regibus ad id aliquo modo cogentibus, difficile possunt iustificari, nec per viam alicuius cābij, nec per aliam viam. n. 283. lit. O. & in Nou. num. 302.

Vsura est mutuare alicui cum pacto, vt auuet mutuantem, vel deprecetur pro illo, vel vt iterum auuet, vel si medicus est, vt mutuatori medeatur. num. 223.

Vsura est mutuare triticum vetus cum pacto, vt reddatur nouum. sciens nouum plus valiturum. nu. 224. non tamen peccat mutuans

trians triticum cum pacto vt plus recentis reddatur quando verifimiliter creditur, quod non valebit plus quam vetus, quod mutuat. ibidem.

Non est vfura tempore caritatis annonæ triticum æftimatum pretio, quo tunc venditur, mutuare cum pacto, vt tempore solutionis reddatur triticum pretio quo tunc valebit. num. 225.

Vfura est nolle recipere fuum debitum vf-X que ad tempus, in quo pretium eius crefcat, cum debitor nõ teneatur expectare illud tempus. idem de mutuante alteri cum pacto, vt non reftituat ante tale tempus, vel in alio loco extra illud, in quo iure tenetur. ibidem. idem de mutuante pecuniam argenteam vt fibi reddatur aurea. n. 226. qui ceterum foluenda à fe vel ab alio alteri, in fine anni emit, vel redimit in principio anni minus ob anticipatam folutionem, vfuram committit, ac reftituere tenetur: nifi id faceret, quia debitum non eft liquidum, vel propter laborem, vel periculũ, vel impensas fubeũdas in recuperando, vel illa quibus emit habebat deftinata negotiationi, vel emptioni frugiferorum. n. 230. Nobis autem verum videtur.

Licitum eſſe minoris emere debita non foluenda, vfque ad annum fecundum, vel tertium &c. quam fi præſenti die foluẽda forent: vnde

vnde debitor potest emere minoris in principio anni ea, quæ soluenda sunt à se in fine, quidquid alij dicant. num. 232.

Y Qui mutuo accepit centum cum pacto dandi decem ultra sortem, non potest eadem centum alteri mutuare cum eodem pacto ratione mutui, bene tamen ratione damni, quod aliàs pateretur. ibidem. 233.

X Usura est mutuare cum pacto ut mutuararius ultra sortem det aliquid alicui tertio vel pauperibus. num. 237.

Non est usura mutuare cum pacto, ut sibi remittatur iniuria: quia pœna iniuriæ nõ debetur in foro conscientia. ibidem. secus de mutuante cum pacto, ut non solum remittatur iniuria, sed etiam damnum, quod iniuria affectus passus est, quodque sibi debetur in conscientia. num. 238.

Qui centum aureos mutuat ad annum, si intra illum crescat eorum valor autoritate publica, debent solui eidem totidem in fine anni; si ea usque ad annum erat seruaturus: vel si mutuauit cum pacto quod redderetur ei alij centum eiusdem metalli, & forme, siue maioris, siue minoris valerit in fine anni, imò quamuis non esset seruaturus, nec fecisset prædictum pactum. n. 283.

Z Usura est commendare, vel deponere pecuniam apud mercatorem intentione principali,

cipali, vt aliquod lucrum annuum soluat, & tenetur restituere etiam non interueniente pacto: secus si acciperet à mercatore donante gratis, quamuis libentiùs habeat suam pecuniam depositam penes hunc gratū, quàm penes alium: & licet mercator det illud sperans propter hanc largitatem pecuniam non auferendam à se. num. 243. §. 9.

Licitè potest quis legare pecuniam beneficiariis alicuius Ecclesiæ, vt perpetuò singulis mensibus tot Missæ pro legante dicantur, quot ex lucro pecuniæ ad rationem quinque pro centum quotannis dici poterunt. num. 257.

Licitum est reipublicæ constituere officium mutuandi egentibus constituto salario de publico, imò & præstiro aliquo paruo lucro reddendo à mutuatariis pro labore officiarij. num. 283. lit. A. & in Nou. nu. 285.

Mutuanti mille in India, ea lege vt post certum tempus eadem petat vbique terrarum inuenerit mutuatarium, satisfit, si soluantur Romæ deductis cambiis, vel illa mille integra. num. 43.

V S V R A I V . Q V O A D
locationem & conduionem.

Q V I